

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ ІНСТИТУТ

Факультет «Економіка та управління»
Кафедра «Економіка і фінанси»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Декан факультету
_____ В.В.Вовк
«___» _____ 2012 р.

Рекомендовано
навчально-методичною
комісією факультету,
протокол засідання № _____
від «___» _____ 2012 р.
Голова комісії
к.і.н., доц. _____ М.А. Шипович

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни циклу професійної підготовки
«Фінанси»

Галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»
Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Курс – IV, семестр – 7

Рекомендовано кафедрою «Економіка і фінанси»,
протокол № 6 від «19» листопада 2011 р.

Зав.кафедрою
д.е.н., проф.

В.П. Полуянов

Програму склала к.е.н.

А.Ю.Савенко

Затверджена навчально-методичною комісією напряму підготовки
6.030601 «Менеджмент», протокол засідання 4 від 20. 12. 2011 р.,

Голова комісії

_____

Ю.Н. Деречинський

Горлівка 2012 р.

Лист перезатвердження робочої програми
з дисципліни «Фінанси»

Вніс зміни до програми

« ____ » _____ 20 __ р.

Рекомендована кафедрою «Економіка і
фінанси», протокол засідання

№ ____ « ____ » _____ 20 __ р.,

Зав. кафедрою

_____
В.П.Полуянов

Затверджена навчально-методичною
комісією спеціальності «Менеджмент
організацій», протокол засідання

№ ____ від « ____ » _____ 20 __ р.,

Голова комісії

_____
Ю.Н. Деречинський

Затверджена навчально-методичною
комісією факультету «Економіка та
управління», протокол засідання № ____

від « ____ » _____ 20 __ р.,

Голова комісії

_____
М.А. Шипович

Вніс зміни до програми

« ____ » _____ 20 __ р.

Рекомендована кафедрою «Економіка і
фінанси», протокол засідання

№ ____ « ____ » _____ 20 __ р.,

Зав. кафедрою

_____
В.П.Полуянов

Затверджена навчально-методичною
комісією спеціальності «Менеджмент
організацій», протокол засідання

№ ____ від « ____ » _____ 20 __ р.,

Голова комісії

_____
Ю.Н. Деречинський

Затверджена навчально-методичною
комісією факультету «Економіка та
управління», протокол засідання № ____

від « ____ » _____ 20 __ р.,

Голова комісії

_____
М.А. Шипович

1. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ РОЗДІЛ

1.1. Загальні положення

Робоча програма складена на базі освітньо-професійної програми відповідно навчальному плану напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”, відповідає стандартам Міністерства освіти і науки України (2002 р.) підготовки спеціалістів за фахом «Менеджмент», вимог наказу Міністерства освіти України № 161 від 02.06.1993р. і навчальному плану напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”.

«Фінанси» це одна із базових дисциплін, яку вивчають студенти напряму підготовки 6.030601 “Менеджмент”.

В умовах ринкових відносин фінанси використовуються державою як ефективний регулятор усіх сфер економічного життя суспільства. Практично всі економічні інструменти господарювання (ціноутворення, оплата праці, кредитування, інвестиційна діяльність тощо) тісно пов’язані з фінансами, тому знання дисципліни необхідно для плідної творчої діяльності сучасного фахівця-бакалавра з економіки за напрямом підготовки “Менеджмент”.

Дисципліна складається з таких розділів:

Сутність фінансів як економічної категорії. Фінансові ресурси держави. Фінансова система України. Фінансова політика. Сутність завдання та функції управління фінансами. Органи управління фінансами. Поняття та склад фінансового механізму. Характер впливу фінансового механізму на економічний та соціальний розвиток держави. Методи фінансового впливу на розвиток суспільства. Державний бюджет. Методи та принципи фінансового планування. Необхідність, зміст фінансового контролю. Бюджетна система України. Бюджетний процес. Державні доходи. Державні видатки. Бюджетний дефіцит. Сутність фінансового планування. Податкова система України. Податкова політика. Державний кредит. Державні цільові фонди. Фінанси підприємств. Формування та перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Фінансові форми регулювання ринкових відносин. Засоби державного регулювання економіки. Роль та особливості фінансового механізму зовнішньоекономічних відносин.

1.2. Мета викладання дисципліни

Мета вивчення дисципліни фінанси - формування системи знань з організації та функціонування фінансів на макrorівні як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, набуття практичних навичок у розбудові фінансової політики держави.

1.3. Задачі вивчення дисципліни і основні вимоги до рівня засвоєння змісту дисципліни

Основними задачами вивчення дисципліни є:

- 1) розуміння сутності та характерних ознак фінансів, їх ролі і місце в економічній системі;
- 2) оцінювання засад фінансової політики держави і механізмів її реалізації;
- 3) вивчення характерних рис сфер і ланок фінансової системи;
- 4) розвиток у студентів навиків і умінь в області вибору актуальних методів взаємодії різних ланок фінансової системи.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- знати:
  - 1) призначення та роль фінансів у відтворювальному процесі суспільства при переході економіки до ринкових відносин;
  - 2) вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки;
  - 3) завдання і принципи фінансової політики, форми і методи її реалізації;
  - 4) економічну суть і призначення фінансових відносин, фінансове планування та прогнозування;
  - 5) бюджет і бюджетну систему України й напрями її вдосконалення;
  - 6) фінансове забезпечення соціальних гарантій населення в Україні та ін.
- мати навички:
  - 1) оцінювати фінансово-економічну ситуацію з точки зору врахування усіх вагомих ознак фінансів та відповідної фінансової політики;
  - 2) аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємств з приводу формування фінансових ресурсів держави і підприємств;
  - 3) вміти орієнтуватись у видах та різновидах податків, окремих важелях податкового регулювання;
  - 4) визначати вартість грошей відповідно зі зміною у часі, обчислювати суми фінансових потоків.

1.4. Перелік дисциплін, необхідних для вивчення даної дисципліни

Необхідною умовою для успішного оволодіння дисципліною є попередня підготовка студентів з теорії економіки (основи економічної теорії, макро- та мікроекономіки), математичних дисциплін (математичного аналізу, лінійної алгебри), статистики. Дисципліна передуює вивченню дисципліни «Фінанси підприємств»

1.5. Місце дисципліни в професійній підготовці спеціаліста

«Фінанси» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки і є однією з завершальних при підготовці бакалаврів за напрямом підготовки «Менеджмент».

2. РОЗКЛАД НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН

Розподіл навчальних годин дисципліни «Фінанси» за основними видами навчальних занять наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Розклад навчальних годин дисципліни «Фінанси»

Види навчальних занять	Всього		Семестр
	годин	кредитів ECTS	
Загальний обсяг дисципліни	128	3	128
1. Аудиторні заняття	48		48
з них:			
1.1. Лекції	32		32
1.2. Практичні заняття	16		16
2. Самостійна робота	80		80
з них:			
2.1. Підготовка до лекційних занять	16		16
2.2. Підготовка до практичних занять	8		8
2.3. Підготовка до МК 1	16		16
2.4. Підготовка до МК 2	16		16
2.5. Виконання індивідуального завдання	24		24
4. Контрольні заходи			Іспит

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

3.1. Лекційні заняття

Тема і зміст лекцій дисципліни «Фінанси» наведені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Теми і зміст лекцій семестр 7

Номер теми	Назва теми та її зміст	Обсяг лекцій, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Модуль 1. <u>Загальна теорія фінансів</u> <u>Зміст і завдання дисципліни. Суть фінансів, їх функції та роль.</u> Предмет та зміст курсу. Зв'язок з іншими дисциплінами. Категорії фінансів. Об'єкти і суб'єкти перерозподілу вартості суспільного продукту. Розподільча функція фінансів, її зміст. Контрольна функція. Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції. Фінансові ресурси, централізовані та децентралізовані фонди, їх цільове призначення.	4	1
2	<u>Фінансова політика і фінансовий механізм</u> Фінансова політика держави, її завдання. Фінансовий механізм та його складові елементи. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання. Управління фінансами. Об'єкти і суб'єкти управління, органи управління. Фінансовий контроль і фінансове право.	4	1
3	<u>Податки, податкова система України</u> Податки, їх суть і функції, класифікація. Податкова система України. Податок на додану вартість, акцизний збір, мито. Платники і ставки. Оподаткування прибутку підприємств; оподаткування доходів громадян. Майнове оподаткування, місцеві податки.	2	2

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
4	<u>Бюджет і бюджетний устрій</u> Поняття бюджету і бюджетного устрою. Бюджетний процес і бюджетна система. Бюджетне право і бюджетне регулювання.	2	2
5	<u>Доходи й видатки державного бюджету</u> Економічна суть і класифікація доходів і видатків державного бюджету. Джерела формування доходів, їх структура. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет. Напрямки використання видатків. Бюджетний дефіцит, причини виникнення та джерела його покриття.	4	2
	<i>Всього лекційних занять по модулю 1</i>	16	8
6	<u>Модуль 2. Сутність та характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин</u> <u>Державні фінанси. Місцеві фінанси. Державний кредит.</u> Роль,призначення та склад державних фінансів України. Суть і склад місцевих фінансів. Фінансові ресурси місцевого самоврядування. Економічна суть державного кредиту. Його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави. Державний борг, методи його погашення.	4	1
7	<u>Фінанси підприємств</u> Грошові надходження та їх склад. Виторг від реалізації та його розподіл; прибуток та його розподіл. Оборотні кошти і основні засоби підприємств. Джерела формування виробничих засобів. Фінансовий аналіз підприємства та його оцінка.	4	1
8	<u>Страхування та страховий ринок</u> Економічна суть страхування. Страховий ринок як частина фінансової системи. Класифікація страхування. Форми страхових фондів.	2	2
9	<u>Фінансовий ринок</u> Сутність фінансового ринку, основні категорії. Роль у мобілізації та розподілу фінансових ресурсів. Класифікація фінансових ринків. Ринок цінних паперів, грошей, фінансових послуг,кредитних ресурсів.	2	2
10	<u>Міжнародні фінанси.</u> Сутність і призначення міжнародних фінансів. Валютне регулювання. Валютні ринки. Митне регулювання. Міжнародний фінансовий ринок. Міжнародні фінансові організації та інституції.	4	2
	<i>Всього лекційних занять по модулю 2</i>	16	8

3.2. Практичні заняття

Таблиця 3.2 – Теми і зміст практичних занять семестр 7

№ п/п	Назва теми та зміст практичних занять	Обсяг практичних занять, ак. годин	Обсяг самостійної роботи, ак. годин
1	2	3	4
1	Модуль 1. <u>Загальна теорія фінансів</u> <u>Засади фінансової математики.</u> Вартість грошей у часі. Процентна та дисконтна ставки. Майбутня та приведена вартість.	4	1
2	<u>Сутність фінансів.</u> Фінанси, їх визначення та роль у ринковій економіці. Функції фінансів та їх відзнаки від інших економічних категорій.	1	1
3	<u>Сутність фінансової політики.</u> Структура фінансового механізму. Управління фінансами та фінансовий контроль. Фінансове право.	1	1
4	<u>Бюджет і бюджетний устрій.</u> Бюджетний процес і бюджетна система. Державний бюджет України. Державний кредит, його суть, призначення, форми і методи.	1	1
5	<u>Структура державного бюджету.</u> Доходи і видатки державного бюджету: класифікація, джерела формування та напрямки використання. Роль податкової системи в формуванні доходної частини.	1	1
	Всього практичних занять по модулю 1	8	5
6	Модуль 2. <u>Сутність та характеристика окремих сфер і ланок фінансових відносин.</u> <u>Місцеві фінанси.</u> Роль, призначення та склад державних фінансів України. Фінансові ресурси місцевого самоврядування.	2	1
7	<u>Фінанси підприємства.</u> Функції та роль у ринковій економіці. Оборотні та необоротні засоби підприємства. Джерела формування. Капітал підприємства.	2	1
8	<u>Фінансовий ринок.</u> Сутність та класифікація. Характеристика ланок фінансового ринку.	2	1
9	<u>Міжнародний фінансовий ринок.</u> Міжнародні фінансові організації та інституції. Структура міжнародного фінансового ринку	2	0
	Всього практичних занять по модулю 2	8	3

3.1.3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійної проробки лекційного матеріалу при підготовці до практичних і лекційних занять, роботи з нормативною та періодичною літературою. Обсяг самостійної роботи наведено в табл.3.1, 3.2.

Мета самостійної роботи – засвоєння навчального матеріалу, що надається на лекціях та практичних заняттях, в рекомендованій навчально-методичній літературі, а також вивчення наукової та періодичної літератури.

В результаті самостійної роботи майбутній спеціаліст повинен:

- вміти користуватися навчально-методичною, науковою та періодичною літературою.
- вміти орієнтуватись у фінансово-економічній ситуації

4. ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Види контролю

- 4.1.1 вхідний (нульовий) контроль;
- 4.1.2 поточний контроль: МК 1, МК 2.
- 4.1.3 підсумковий (семестровий) контроль - іспит;
- 4.1.4 контроль знань з вивченої дисципліни.

4.2.1. Перелік питань до вхідного контролю.

1. Розкрити сутність поняття сукупний суспільний продукт.
2. Складові елементи категорії «вартості», сутність, значення.
3. Розкрити сутність поняття національний дохід.
4. Розкрити сутність поняття валовий внутрішній продукт.
5. Поняття «економічного базису» у виробничих відносинах.
6. Розкрити сутність поняття процесу розширеного відтворення.
7. Описати всі стадії процесу розширеного відтворення.
8. Які категорії відносяться до економічних?
9. Визначення, функції, сутність категорії «ціна».
10. Визначення, функції, сутність категорії «заробітна плата».
11. Визначення, функції, сутність категорії «кредит».
12. Розкрити сутність функцій, які виконує держава.
13. Фінансова політика –сутність поняття, ціль та загальні принципи здійснення.
14. Концепція класичної політекономії А. Сміта та Д. Рікардо.
15. Кейнсіанська теоретична концепція.
16. Неокласичний напрямок політекономії.
17. Поняття державного бюджету.
18. Інфляція: сутність, причини виникнення, наслідки.
19. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення, наслідки.
20. Макроекономіка –сутність, основні характеристики.
21. Основні макроекономічні показники держави.
22. Мікроекономіка – сутність, основні характеристики.
23. Охарактеризувати характерні риси комерційного кредиту.
24. Поняття податкової системи, принципи, структура.
25. ПДВ – сутність, призначення, особливості формування.
26. Податок на прибуток - сутність, призначення, особливості формування.
27. Прибуток як економічна категорія - сутність, принципи формування та розподілу.
28. Поняття, види та основні характеристики основних фондів підприємства.
29. Поняття, види та основні характеристики оборотних активів підприємства.
30. Міжнародні економічні організації.

4.2. 2. Перелік завдань до 1 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Визначити суть та призначення фінансів.
2. Функції фінансів.
3. Проаналізувати фінанси як пізнавальну історичну категорію.
4. Проаналізувати фінанси як економічну категорію.
5. Проаналізувати фінанси як розподільну категорію.
6. Проаналізувати фінанси як контрольну категорію.
7. Становлення та розвиток фінансової науки і еволюція її предмета в світлі історичної думки.
8. Роль функцій фінансів у створенні централізованих та децентралізованих фондів.
9. Визначити основні відзнаки фінансів та передумови їх виникнення.
10. Роль фінансів у обслуговуванні процесу розширеного відтворення. Охарактеризувати канали первинного та вторинного перерозподілу.
11. Сутність фінансового механізму.
12. Склад фінансового механізму.
13. Проаналізувати взаємозв'язок фінансів з економічною категорією - ціною.
14. Проаналізувати взаємозв'язок фінансів з економічною категорією-кредитом.
15. Проаналізувати взаємозв'язок фінансів з економічною категорією-заробітною платою.
16. Поняття фінансової системи держави, її сутність та склад.
17. Значення окремих сфер фінансової системи України та її ланок.
18. Визначити суть та призначення фінансів країн з ринковою економікою, фінансову систему України.
19. Проаналізувати суть, призначення та склад бюджетних фондів.
20. Проаналізувати суть, призначення та склад позабюджетних фондів.
21. Розкрити призначення, функції та роль Міністерства фінансів у фінансовому апараті управління України.
22. Визначити сутність, організацію та методи фінансового контролю.
23. Розкрити сутність та склад фінансового апарату України, дати характеристику окремим елементам.
24. Розкрити взаємозв'язок фінансового механізму з фінансовою політикою.
25. Розкрити сутність фінансового планування.
26. Розкрити сутність фінансового контролю.
27. Розкрити суть, призначення та ціль фінансової політики.
28. Фактори та загальні принципи здійснення фінансової політики, а також управління фінансами.
29. Розкрити історію розвитку типів фінансової політики держав та їх основні характеристики.

30. Охарактеризувати загальні методи управління державними фінансами.
31. Роль державних органів в управлінні фінансами України.
32. Проаналізувати правові та організаційні засади державних фінансів.
33. Фінансові норми та нормативи як складова частина фінансового механізму.
34. Фінансові ліміти та резерви як складова частина фінансового механізму.
35. Фінансові стимули як складова частина фінансового механізму.
36. Фінансові санкції як складова частина фінансового механізму.
37. Нормативно-правове забезпечення як складова частина фінансового механізму.
38. Державні фінанси – їх сутність та функції.
39. Склад державних фінансів та характеристика окремих елементів.
40. Проаналізувати бюджетний устрій, його склад.
41. Сутність бюджетного планування та його складові частини.
42. Проаналізувати державний бюджет, його визначення та роль у суспільному відтворенні.
43. Обґрунтувати суть та призначення державного бюджету, його місце у фінансовій системі держави.
44. Проаналізувати сутність державних видатків та їх елементи: суб'єкт, об'єкт, джерело, ставки та інше.
45. Основні статті видатків держбюджету згідно класифікації по впливу на процес розширеного відтворення та згідно класифікації по предметному чиннику.
46. Проаналізувати основні джерела державного бюджету (доходи).
47. Розкрити сутність бюджетного процесу.
48. Стадії бюджетного процесу.
49. Проаналізувати детально видатки на соціально-культурні потреби суспільства.
50. Визначити суть та призначення бюджетного регулювання та методів.
51. Джерела формування бюджетних доходів –податкові надходження.
52. Джерела формування бюджетних доходів –неподаткові надходження.
53. Джерела формування бюджетних доходів – державні займи.
54. Джерела формування бюджетних доходів – емісія грошових засобів.
55. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет.
56. Обґрунтувати необхідність, суть та функції податків.
57. Визначити розподіл податків на прямі та непрямі, їх роль у формуванні доходної частини бюджету.
58. Призначення податків, зокрема податок на прибуток підприємств (об'єкт, суб'єкт), ставки та пільги. Оподаткування прибутку підприємств і організацій, його роль і місце в податковій системі.
59. Призначення податків, зокрема податок на додану вартість (об'єкт, суб'єкт), ставки та пільги.
60. Податкова система України та основні статті доходів бюджету з цим

пов'язаних.

61. Обґрунтувати призначення податків в системі суспільного відтворення, подати класифікацію та елементи (термінологію).
62. Державні принципи оподаткування: класичні (за А.Смітом) та сучасні.
63. Розкрити сутність бюджетного дефіциту.
64. Поняття й причини виникнення бюджетного дефіциту.
65. Види бюджетного дефіциту, їх характеристика.
66. Поняття та сутність бюджетного профіциту.
67. Проблеми скорочення й можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.
68. Підприємець здійснює вкладення засобів в банк у розмірі ____ грн. Річна процентна ставка - ____ %. Вибрати схему нарахування відсотків і вказати, яка майбутня вартість вкладених засобів через ____ роки.
69. Підприємство отримало кредит на ____ роки у розмірі ____ тис. грн. з умовою повернення з врахуванням виплат відсотків за кредит ____ тис. грн. Розрахуйте процентну ставку.
70. Розрахуйте, скільки потрібно вкласти засобів в інвестування проекту в даний час, щоб через ____ років мати ____ грн. ____ %-ній нормі прибутковості інвестицій.
71. Розрахувати нарощену суму з вихідної суми в ____ грн. при розміщенні її в банку на умовах нарахування простих і складних відсотків, якщо: а) річна ставка ____ %; б) періоди нарощування: ____ днів, ____ років (якщо вважати, що в році 360 днів)
72. Розрахуйте майбутню вартість ____ грн. для наступних ситуацій:
  - а) ____ років при ____ % річних, щорічне нарахування відсотків;
  - б) ____ років при ____ % річних, щоквартальне нарахування відсотків;
  - в) ____ років при ____ % річних, піврічне нарахування відсотків;б. Виберіть найбільш прибутковий варіант вкладення капіталу. Інвестор має в своєму розпорядженні капітал в ____ грн. і вкладає його на депозит на термін ____ роки. При вкладенні капіталу:
  - а) ____ % річних - щорік; б) ____ % - щокварталу.
73. Розрахувати двома можливими способами, яку суму доведеться повернути банку в майбутньому, якщо в даний час береться в кредит ____ тис. грн. на ____ місяців під ____ % річних.
74. Векселедержатель пред'явив для обліку вексель на суму ____ тис. грн. з терміном погашення «_»_____ р. Вексель пред'явлений «_»_____ р. банк погодився врахувати вексель з дисконтом в ____ % річних. Яку суму отримає векселедержатель, комісійні, отримані банком в свою користь за надану послугу.
75. Надана позика у розмірі ____ грн. «_»_____ р. з погашенням «_»_____ р. під ____ % річних (рік високосний). Розрахувати різними засобами суму до погашення.

4.2.3. Перелік завдань до 2 модульно-рейтингового контролю знань студентів

1. Охарактеризувати фінансову систему державних фінансів України.
2. Визначити роль та призначення, а також склад державних фінансів України, його головну ланку - державний бюджет.
3. Обґрунтувати необхідність та суть державного кредиту, його відзнаку від банківського.
4. Джерела формування державного кредиту.
5. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.
6. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покриття бюджетного дефіциту.
7. Формування державного боргу та його сучасні характеристики.
8. Види державних позик та методи обслуговування заборгованості.
9. Форми залучення державного кредиту.
10. Механізм управління державним боргом.
11. Державний борг, його види та наслідки.
12. Показники оцінки заборгованості держави.
13. Розкрити сутність та призначення фінансів підприємств, їх місце в фінансовій системі.
14. Характеристика основних видів розподільчих фінансових відносин, які розкривають сутність фінансів підприємств.
15. Особливості фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності.
16. Види фінансових ресурсів на підприємстві, розкрити їх сутність.
17. Спеціальні фонди фінансових ресурсів, які формуються на підприємстві.
18. Складові джерела фінансових ресурсів підприємства.
19. Види та сутність бюджетних асигнованій.
20. Прибуток – як один з основних джерел фінансових ресурсів на підприємстві, фактори росту та принципи розподілу.
21. Роль фінансової роботи в управлінні підприємствами.
22. Проаналізувати фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів на підприємствах України.
23. Процес формування та розподілу вартості основних засобів на підприємстві.
24. Сутність, характерні особливості та функції оборотних засобів на підприємстві.
25. Проаналізувати фінансові аспекти формування та функціонування обігових засобів підприємства.
26. Класифікація оборотних засобів підприємств по функціональному призначенню та по участі у процесі виробництва.
27. Основні показники фінансової результативності роботи підприємства.
28. Основні показники фінансової стійкості підприємства.
29. Визначити суть та призначення місцевих фінансів.

30. Джерела формування місцевих фінансових ресурсів.
31. Основні напрями їх використання місцевих фінансових ресурсів.
32. Проаналізувати місцеві фінансові ресурси та їх джерела формування, закріплені та регулюючі доходи.
33. Склад та характеристики місцевих бюджетів України.
34. Проаналізувати необхідність, сутність та структуру фінансового ринку. Окремо охарактеризувати ринок позикового капіталу.
35. Визначити сутність та призначення фінансового ринку.
36. Загальна структура фінансового ринку за видами фінансових активів.
37. Загальна структура фінансового ринку за періодом обертання фінансових активів.
38. Охарактеризувати валютний ринок як складову частину фінансового ринку.
39. Охарактеризувати ринок цінних паперів в Україні. Характеристики основних цінних паперів – акцій та облігацій
40. Охарактеризувати сутність та правові засади ринку цінних паперів в Україні; суб'єкти ринку.
41. Розкрити роль та призначення фінансового ринку кредитних ресурсів.
42. Ринок грошових засобів як складова частина фінансового ринку.
43. Ринок фінансових послуг.
44. Проаналізувати страхування як ланку фінансової системи України, сутність та призначення страхового ринку.
45. Соціально-економічний зміст і роль страхування в умовах ринкової економіки України.
46. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
47. Форми організації страхового фонду та класифікація.
48. Проаналізувати страхування як систему економічних відносин, його основні функції та термінологію.
49. Основні методи формування фондів страхування.
50. Страховий ринок та його загальна структура.
51. Структура національного страхового ринку.
52. Основні проблеми його розвитку національного страхового ринку.
53. Зарубіжна практика страхування.
54. Розкрити сутність та призначення міжнародних фінансів.
55. Охарактеризувати поняття валютної системи та її видів.
56. Історія розвитку міжнародної валютної системи
57. Поняття та характеристики валютного курсу, його вплив на світову фінансову систему.
58. Основні напрями фінансової діяльності міжнародних фінансових інституцій (на прикладі МВФ).
59. Основні напрями фінансової діяльності міжнародних фінансових інституцій (на прикладі МБРР).
60. Міжнародні фінансові організації.
61. Поняття девальвації та ревальвації валют. Державне регулювання

валютних курсів.

62. Міжнародний фінансовий ринок - призначення, складові елементи та їх характеристика.
63. Загальна характеристика сучасного світового фінансового ринку.
64. Міжнародний валютний ринок.
65. Міжнародний кредитний ринок.
66. Міжнародний ринок цінних паперів.
67. Міжнародні ринки золота.
68. Міжнародні фінансові розрахунки.
69. Є дані про роботу підприємства будівельного обслуговування міста за звітний період: виручка від реалізації послуг і продукції __ тис. грн.; собівартість виконаних робіт і послуг __ тис. грн.; фонд соціально - культурного розвитку __ тис. грн.; платежі до бюджету __ грн. Визначити: балансовий прибуток; загальну рентабельність; розрахунковий прибуток; розрахункову рентабельність.
70. Маємо дані про основні фонди підприємства за звітний рік : основні фонди за первинною вартістю за вирахуванням зносу на початок року; введено за звітний рік нових основних фондів; вибуло (включаючи передачу іншим організаціям) за звітний рік основних фондів: а) за повною первинною вартістю б) за первинною вартістю за вирахуванням зносу; сума зносу на початок року; сума амортизаційних відрахувань за звітний рік. Визначити: 1) вартість основних фондів на кінець року: а) повну первинну; б) первинну за вирахуванням зносу; 2) коефіцієнти оновлення, вибуття.
71. Виручка від реалізації продукції дорівнює __ грош. одиниць. Матеріальні витрати __ грош. одиниць. Накладні витрати __ грош. одиниць.. Витрати на зарплату __ грош. одиниць. Податок на прибуток прийнятий рівним __%. Чому дорівнює чистий прибуток.
72. Визначити балансовий прибуток і показник загальної рентабельності виробництва за наступними даними:

Показники	Сума, тис. грн
Обсяг реалізованої продукції	
Повна собівартість реалізованої продукції	
Прибуток від реалізації іншої продукції	
Інші позареалізаційні доходи	
Позареалізаційні збитки	
Середньорічна вартість: - основних фондів	

73. Є дані по підприємству:

середньорічна повна первинна вартість основних фондів; вартість виробленої продукції.

Визначити: прямий і зворотний показники використання основних фондів за кожен рік; об'єм додаткової продукції, виробленої в звітному році в порівнянні з базисним в результаті збільшення об'єму основних фондів і за рахунок кращого їх використання.

74. Розрахуйте фондівдачу та фондомісткість, визначите величину економії (додатковій потребі) капітальних вкладень в результаті збільшення (зменшення) фондівдачі засобів, вкладених до основних фондів, якщо відомі виручка та середньорічна вартість основних фондів за плановий та звітний періоди.

75. Є дані по підприємству:

Об'єм реалізованої продукції, середній залишок оборотних коштів.

Визначити: 1) показники оборотності оборотних коштів за кожен квартал: а) у числі зворотів; би) у днях; 2) суму коштів, вивільнених із звороту в результаті прискорення оборотності оборотних коштів в другому кварталі в порівнянні з першим.

4.2.4. Перелік типових завдань до іспиту

До семестрового контролю-іспиту винесені питання I і II модульно-рейтингового контролю знань.

4.2.5. Перелік завдань до контролю знань з вивченої дисципліни.

1. Визначити суть та призначення фінансів, їх функції.
2. Проаналізувати фінанси як пізнавальні категорії: історичну, економічну, розподільну та контрольну. Основні функції фінансів.
3. Визначити основні відзнаки фінансів та передумови їх виникнення. Сутність фінансового механізму (а також його склад).
4. Проаналізувати взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями.
5. Поняття фінансової системи держави. Значення окремих сфер фінансової системи України та її ланок.
6. Визначити суть та призначення фінансів фінансової системи країн з ринковою економікою, фінансову систему державних фінансів України.
7. Проаналізувати суть, призначення та склад фінансової системи, її основні ланки, позабюджетні фонди.
8. Визначити сутність, організацію та методи фінансового контролю: апарат фінансового контролю різних рівнів, його складові.
9. Визначити сутність та призначення фінансового механізму, його

- складові (показники) та зв'язок з фінансовою політикою.
10. Розкрити сутність фінансового планування та фінансового контролю.
  11. Розкрити суть, призначення та ціль фінансової політики, фактори та загальні принципи здійснення фінансової політики, а також управління фінансами.
  12. Охарактеризувати управління та планування фінансами, загальні методи управління державними фінансами та роль державних органів в управлінні фінансами України.
  13. Проаналізувати правові та організаційні засади державних фінансів, фінансову політику та її загальні принципи та функції, роль Міністерства фінансів.
  14. Проаналізувати бюджетний устрій, його склад, класифікацію державних видатків та їх елементи: суб'єкт, об'єкт, джерело, ставки та інше.
  15. Визначити роль та призначення, а також склад державних фінансів України, його головну ланку, державний бюджет (бюджетний процес, бюджетний устрій).
  16. Проаналізувати державний бюджет, його визначення та роль у суспільному відтворенні. Основні статті видатків держбюджету.
  17. Проаналізувати основні джерела державного бюджету (доходи), бюджетний устрій та його склад, детальніше бюджетний процес
  18. Проаналізувати видаткову частину державного бюджету: класифікацію та їх призначення, детальніше – видатки на соціально-культурні потреби суспільства.
  19. Обґрунтувати суть та призначення державного бюджету, його місце в системі суспільного відтворення та фінансовій системі держави, бюджетний процес, його визначення та етапи.
  20. Визначити суть та призначення державного бюджету, бюджетного устрою та процесу, бюджетного регулювання та методів.
  21. Джерела формування бюджетних доходів. Методи мобілізації грошових коштів у бюджет.
  22. Визначити бюджетні та позабюджетні цільові фонди: сутність, джерела формування й основні напрямки використання.
  23. Розкрити сутність бюджетного дефіциту. Поняття й причини виникнення.
  24. Види бюджетного дефіциту. Проблеми скорочення й можливі джерела покриття бюджетного дефіциту.
  25. Назвіть етапи бюджетного процесу, дайте їм характеристику.
  26. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів державного бюджету.
  27. Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит.
  28. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покриття бюджетного дефіциту.
  29. Розкрити сутність та призначення державного кредиту, класифікацію

- державних позик, державний борг та його обслуговування.
30. Розкрити сутність та призначення державного кредиту як ланки фінансової системи, основні джерела та форми, детальніше грошову форму, її класифікацію: види позик та методи обслуговування заборгованості.
  31. Обґрунтувати необхідність та суть державного кредиту, його відзнаку від банківського та джерела формування, форми державного кредиту та методи управління державним боргом.
  32. Проаналізувати призначення державного кредиту, його відзнаки від банківського та форми, методи управління державним боргом.
  33. Розкрити сутність та призначення фінансів підприємств, їх місце в фінансовій системі. Спеціальні фонди фінансових ресурсів, які формуються на підприємстві.
  34. Визначити суть та призначення фінансів підприємств, прибуток, його джерела, фактори росту та принципи розподілу, спеціальні фонди фінансових ресурсів.
  35. Фінансові ресурси підприємства, їх склад, джерела формування та характеристика.
  36. Проаналізувати фінансові аспекти формування та функціонування основних засобів на підприємствах України.
  37. Проаналізувати фінансові аспекти формування та функціонування обігових засобів підприємства.
  38. Визначити суть та призначення місцевих фінансів, джерела формування фінансових ресурсів, основні напрями їх використання.
  39. Визначити суть та призначення місцевих фінансів і фінансових ресурсів, джерела формування та основні напрямки їх використання.
  40. Проаналізувати призначення місцевих фінансів, їх визначення, а також місцеві фінансові ресурси та їх джерела формування, закріплені та регулюючі доходи.
  41. Визначити суть та призначення податків, їх функції, розподіл податків на прямі та непрямі, податкову систему.
  42. Проаналізувати суть та призначення податків, їх класифікацію; податок на прибуток підприємств (об'єкт, суб'єкт), ставки та пільги.
  43. Податкова система України та основні статті видатків.
  44. Обґрунтувати призначення податків в системі суспільного відтворення, подати класифікацію та елементи (термінологію).
  45. Елементи системи оподаткування.
  46. Обґрунтувати необхідність, суть та функції податків, елементи (терміни) та види – прямі та непрямі, реальні та особові, способи залучення податків.
  47. Проаналізувати необхідність, сутність та структуру фінансового ринку. Окремо охарактеризувати ринок позикового капіталу.
  48. Визначити сутність та призначення фінансового ринку, його класифікацію (дати схему). Охарактеризувати валютний ринок.

49. Визначити суть, призначення та склад фінансового ринку. Один із видів класифікації: ринок цінних паперів в Україні.
50. Охарактеризувати сутність та правові засади ринку капіталу в Україні.
51. Розкрити роль та призначення фінансового ринку грошових засобів.
52. Фінансовий ринок: новоутворення.
53. Проаналізувати страхування як ланку фінансової системи України, сутність та призначення страхового ринку, форми організації страхового фонду.
54. Проаналізувати страхування як систему економічних відносин, його основні функції та термінологію.
55. Фінансові аспекти функціонування страхового ринку України. Структура страхового ринку.
56. Охарактеризувати поняття валютної системи та валютного курсу.
57. Міжнародні фінансові інститути.
58. Міжнародні фінансові організації.
59. Поняття девальвації та ревальвації валют. Державне регулювання валютних курсів.
60. Міжнародний фінансовий ринок.
61. Підприємець здійснює вкладення засобів в банк у розмірі ____ грн. Річна процентна ставка - ____ %. Вибрати схему нарахування відсотків і вказати, яка майбутня вартість вкладених засобів через ____ роки.
62. Підприємство отримало кредит на ____ роки у розмірі ____ тис. грн. з умовою повернення з врахуванням виплат відсотків за кредит ____ тис. грн. Розрахуйте процентну ставку.
63. Розрахуйте, скільки потрібно вкласти засобів в інвестування проекту в даний час, щоб через ____ років мати ____ грн. ____%-ній нормі прибутковості інвестицій.
64. Розрахувати нарощену суму з вихідної суми в ____ грн. при розміщенні її в банку на умовах нарахування простих і складних відсотків, якщо: а) річна ставка ____ %; б) періоди нарощування: ____ днів, ____ років (якщо вважати, що в році 360 днів)
65. Розрахуйте майбутню вартість ____ грн. для наступних ситуацій:
  - а) ____ років при ____ % річних, щорічне нарахування відсотків;
  - б) ____ років при ____ % річних, щоквартальне нарахування відсотків;
  - в) ____ років при ____ % річних, піврічне нарахування відсотків;
66. Виберіть найбільш прибутковий варіант вкладення капіталу. Інвестор має в своєму розпорядженні капітал в ____ грн. і вкладає його на депозит на термін ____ роки. При вкладенні капіталу:
  - а) ____ % річних - щорік; б) ____ % - щокварталу.
67. Розрахувати двома можливими способами, яку суму доведеться повернути банку в майбутньому, якщо в даний час береться в кредит ____ тис. грн. на ____ місяців під ____ % річних.
68. Векселедержатель пред'явив для обліку вексель на суму ____ тис. грн. з терміном погашення «_»_____ р. Вексель пред'явлений «_»_____ р.

банк погодився врахувати вексель з дисконтом в ___% річних. Яку суму отримає векселедержатель, комісійні, отримані банком в свою користь за надану послугу.

5. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАВЧАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

5.1. Основна та додаткова література

Основна:

1. Базилевич В.Д. Державні фінанси: навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л.О. Баластрик. - К.: Атіка, 2002. - 368с.
2. Бойцук Н.Є. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / Н.Є. Бойцук, Н.В.Стукало К.: ВД «Професіонал», 2005. – 336 с.
3. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: Підручник.-К.: Знання-Прес, 2002.- 311 с.
4. Василик О.Д. Державні фінанси України: підруч./ О. Д. Василик, И. В. Павлюк. - 2ге вид.,перероб. та допов. – К.: Центр навч.л-ри, 2004. – 608с.
5. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник. – К.: НІОС. – 2000. – 461 с.
6. Вахрин П.И. Финансы: учеб. для вузов / П.И. Вахрин, А.С. Нешитой. – М.: Изд.-торг. Корпорация «Дашков и Ко», 2005. – 526с.
7. Владимиров К.М. Місцеві фінанси: навч.посіб. / К.М. Владимиров, Н.Г. Чуйко, О.Ф. Рогальский. –Херсон: Олді-Плюс, 2006. – 352с.
8. Гижиш Л.В. Финансы: учеб. пособие -К.: МАУП, 1998 - 92 с.
9. Ковальчук С.В. Фінанси: навч.посіб. / С.В. Ковальчук, І.В. Форкун. – Л.: Новий Світ -2006, - 568 с.
10. Кравченко В. Місцеві фінанси України. – К.: Знання, 1999. – 487 с.
11. Кузнецова Н.С., Назарчук І.Р. Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування і функціонування. - К.: Юрінком Інтер, 1998. - 528с.
12. Міжнародні фінанси: підруч. для вузів / О.І. Рогач, Н.Д. Амалян, С.Я. Борнецька та ін.. –К.: Либідь, 2003. – 784 с.
13. Миляков Н.В. Финансы: курс лекций /Н.В. Миляков. –М.: ИНФРА –М, 2002. – 432с.
14. Налоговая система Украины: уч. пособ. / М.В.Гриджина и др. – К.: МАУП,2000. – 128 с.
15. Нікбахт Е., Гроппеллі А. Фінанси : Пер. з англ..-К.: Вік-Глобус, 1993. - 382с.
16. Общая теория финансов / Под ред. Л.А. Дробозиной .- М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. - 256 с.
17. Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): навч. посібник - К.: КНЕУ, 2007- 240 с.
18. Павлова Л.Н. Финансы предприятий: Учебник для вузов.-М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998.-639 с.
19. Рева Т.М. Місцеві фінанси: навч.посіб. /Т. М. Рева, К. Ф. Ковальчук, Н.В.

- Кучкова. – К.: Центр навч. л-ри, 2007. – 208с.
20. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.-312 с.
  21. Рудюк Л.В. Фінанси: навч. посіб. для дистанц. навчання /Л.В. Рудюк. -2-ге вид., перероб. І допов. –К.: Ун-т «Україна», 2007. -270с.
  22. Сабанти Б.М. Теория финансов: учеб. пособие - М.: Менеджер, 2000. - 192с.
  23. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 460с.
  24. Смолянська О.Ю. Фінансовий ринок: навч.посіб./ О.Ю. Смолянська. – К.: Центр навч. л –ри, 2005. – 384с.
  25. Суторміна В.М., Федоров В.М. Рязанова Н.С. Фінанси зарубіжних корпорацій.: навч. посібник. – К.:Либідь, 1993. – 383 с.
  26. Финансы / Под ред. В.М. Родионовой – М.:Финансы и статистика. – 1991. – 430 с.
  27. Финансы: Учебное пособие / Под ред. проф. А.М. Ковалевой. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 336 с.
  28. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. Л. А. Дробозиной. – М.: Финансы и статистика , 1999. – 527 с.
  29. Финансы / Под ред. А.М. Ковалевой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 384 с.
  30. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. М.В. Романовского. – М.: Перспектива: Юрайт, 2001 – 520 с.
  31. Финансы: Учебник для вузов / Под ред. Л.А. Дробозиной – М.: ЮНИТИ, 2002. – 527 с.
  32. Фінанси (теоретичні основи). Підр. для вузів / М.В. Грідчина, В.Б. Захожай, Л.Л. Осіпчук та ін.; За наук. ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожая – К.: МАУП, 2002. – 280 с.
  33. Финансы предприятий. – К.: Международный университет финансов, 1999. – 256 с.
  34. Финансы: учеб./С.А. Белозеров, С.Г. Горбушина, В.В. Иванов и др.- 2е изд. перераб.и доп. – М.: Проспект,2008. – 640 с.
  35. Фінансове право: Підручник / Е.О.Алісов, Л.К. Воронова, С.Т. Кадькаленко та ін.-Харків: Фірма “Консум”, 1998.-496 с.
  36. Фінанси підприємств: Підручник / А.М.Поддєрьогін, А.Д.Буряк, Г.Г. Нам та ін. Мін-во освіти і науки України, К.: КНЕУ, 2000-384
  37. Финансы: учеб.пособие для вузов/А.М.Ковалева, Н.П. Баранникова, В.Д. Богачева и др. -4е изд, перераб. И доп. –М.:Финансы и статистика, 2001. -384с.: ил.
  38. Фінанси: Вишкіл. студії: навч.посіб. / С.І.Юрій, Т.О. Кізима, Н.П. Злепко.-Тернопіль:Карт-бланш,2002. - 257с.

5.2. Додаткова література

1. Башарин Г.П. Начала финансовой математики -М.: ИНФРА -М, 1998.-160 с.
2. Буренин А.Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов: Учебное пособие.-М.: 1998.-352 с.
3. Васильченко І.П. Фінансова математика: навч. посіб. / І.П.Васильченко, З.М.Васильченко. – К.: Кондор, 2007. – 184с.
4. Волощук Г.О. Фінансові фонди спеціального спрямування в Україні: бюджетні, страхові, пенсійні: навч.посіб. / Г.О.Волощук, Ю.В. Пасічник, Н.В. Прямухіна. –К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 184с.
5. Заречнев А.М., Малаєва Т.В., Русанова Р.П. Фінанси. Тести та задачі: навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2003.-196 с.
6. Заруба О.Д. Основи страхування. – К.: Знання, 1998. – 319 с.
7. Зюнькін А.Г. Фінансове право: Опорний конспект лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 144 с.
8. Завгородний В.П. Налоги и налоговый контроль в Украине. – К.: А.С.К.», 2000.-639 с.
9. Иванов В.М. Финансовый рынок: конспект лекций – К.: МАУП, 1999. – 112 с.
10. Калина А.В., Корнеев В.В., Кошечев А.А. Рынок ценных бумаг (теория и практика): Учеб. пособие. -К,: МАУП, 1999. -256с.
11. Мицкевич А.А. Финансовая математика / А.А. Мицкевич. –М.: Олма-Пресс Инвест:ИНЭС, 2003. -128с.: ил.
12. Налоги, сборы и обязательные платежи в Украине / Н.Д.Бондаренко, Донецк: Сталкер, 1999. – 352 с.
13. Справочник финансиста / Под ред. Уткина Э.А. - М.: "Тандем", 1998 – 496с.
14. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: Моногр./В.Федоров, В. Опарін, С Львовчкін./За наук. ред. В.Федосова.- К.:КНЕУ, 2002.-387 с.

5.3. Методична література

1. Методичні вказівки та завдання для контрольних робіт з дисципліни "Фінанси" для студентів спеціальностей 7.050201 "Менеджмент організації", 7.050102 «Економічна кібернетика» (заочної форми навчання) / Укл.: Полуянов В.П., Савенко А.Ю. - Горлівка: АДІ ДВНЗ ДонНТУ, 2009.- 39 с.
2. Методичні вказівки та завдання до виконання практичних робіт з дисципліни "Фінанси" для студентів спеціальності 6.050201 "Менеджмент організації" (всіх форм навчання) / Укл.: Полуянов В.П., Савенко А.Ю. - Горлівка: АДІ ДВНЗ ДонНТУ, 2009.- 72 с.

5.4. Наочні засоби: плакати, зведені таблиці за обраними темами